

Valtiovarainvaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta neuvoston direktiiviksi ylimääräisten lähdeverojen nopeampi ja turvallisempi alentaminen

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta neuvoston direktiiviksi ylimääräisten lähdeverojen nopeampi ja turvallisempi alentaminen (U 26/2023 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaosto on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Harri Joiniemi, valtiovarainministeriö
- johtava erityisasiantuntija Kalle Hirvonen, Verohallinto
- veroasiantuntija Lauri Lehmusojä, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- johtava veroasiantuntija Marja Blomqvist, Finanssiala ry
- veroasiantuntija Saara Hietanen, Finnwatch ry
- johtava veroasiantuntija Tomi Viitala, Keskuskaupakamari
- lakijohtaja Jesse Collin, Suomen Pörssisäätiö

Verojaosto on saanut kirjallisen lausunnon:

- Pääomasijoittajat ry

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Euroopan komissio on antanut 19.6.2023 ehdotuksen neuvoston direktiiviksi ylimääräisten lähdeverojen nopeammasta ja turvallisemmasta alentamisesta (COM(2023) 324).

Valiokunnan lausunto VaVL 4/2023 vp

Direktiivillä on tarkoitus ottaa käyttöön EU:ssa yhtenäinen menettely rajat ylittävistä sijoituksista saatujen osinko- ja korkotulojen verosopimusetuuksien saamiseksi aiempaa nopeammin, tehokkaammin ja edullisemmin. Lisäksi ehdotetun raportointijärjestelmän pitäisi vähentää veropetosten ja väärinkäytösten riskiä.

Direktiiviehdotuksessa ehdotetaan säännöksiä yhteisestä eurooppalaisesta sähköisestä asuinpaikkatodistuksesta (EU digital tax residence certificate -eTRC), kansallisia varmennettujen arvopaperien säilyttäjien rekistereitä (Certified Financial Intermediaries - CFI), standardoituja raportointivaatimuksia säilyttäjille ja jäsenvaltioille velvollisuutta joko myöntää verosopimusetuudet tuloa maksettaessa tai soveltaa nopeutettua lähdeveron palautusmenettelyä (Quick Refund) taikka soveltaa molempien menettelyjen yhdistelmää.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto kannattaa tavoitetta parantaa lähdeveromenettelyjen toimivuutta ja luotettavuutta. Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti ehdotukseen lähdeveromenettelyjen lähentämisestä unionin alueella ja kannattaa verosopimusetuuksien myöntämiseen liittyvien prosessien standardisointia.

Valtioneuvosto näkee, että pyrkimys lisätä arvopapereiden säilytysketjujen läpinäkyvyyttä rajat ylittävissä investoinneissa tehostaa jäsenvaltioiden kykyä havaita ja torjua lähdeverotuksessa veropetoksia, verovilppiä ja veronkiertoa. Samalla ehdotus tukee rajat ylittävien investointien tekemistä unionin alueella.

Valtioneuvosto tukee myös verohallintojen toiminnan digitalisoinnin kehittämistä ja pitää hyödyllisenä sähköisen asuinpaikkatodistuksen käyttöönottoa.

Valtioneuvosto kannattaa lähtökohtaisesti ehdotusta, mutta katsoo, että siinä on useita ehdotuksen käytännön soveltamiseen liittyviä teknisiä yksityiskohtia, joita on syytä vielä selvittää tarkemmin.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Tausta

Euroopan komissio ehdottaa direktiiviä, jolla otettaisiin käyttöön EU:ssa yhtenäinen lähdeveromenettely rajat ylittävistä sijoituksista saatujen osinko- ja korkotulojen verosopimusetuuksien saamiseksi. Ehdotuksella on kaksi tavoitetta: tukea pääomamarkkinaunionin toimivuutta helpottamalla rajat ylittäviä sijoituksia ja varmistaa oikeudenmukainen verotus estämällä veropetoksia ja väärinkäytöksiä. Ehdotus perustuu aiempiin asiaan liittyviin toimiin EU:ssa ja kansainvälisellä tasolla, kuten komission vuonna 2009 antamaan suositukseen lähdeveromenettelyjen yksinkertaistamisesta ja OECD:n ns. TRACE-malliin (Treaty Relief and Compliance Enhancement malli).

Valiokunnan lausunto VaVL 4/2023 vp

Tällä hetkellä jäsenvaltioiden soveltamat menettelyt, joilla ne antavat ulkomailla asuville sijoittajille mahdollisuuden hyötyä verosopimuksista tai lähdevaltion lainsäädännöstä, ovat usein rasakaita, kalliita ja aikaa vieviä. Lisäksi menettelyt vaihtelevat huomattavasti eri valtioissa. Lähdeveromenettelyt ovat myös alttiita veropetoksille ja väärinkäytöksille. Tältä osin komission ehdotuksessa viitataan erityisesti eräissä jäsenvaltioissa esiintyneisiin niin sanottuihin Cum/Ex- ja Cum/Cum-järjestelyihin.

U-kirjelmän mukaan komission direktiiviehdotus on saanut hyvin paljon vaikutteita Suomessa sovellettavasta TRACE-mallista eikä sen odoteta aiheuttavan olennaisia muutoksia Suomen soveltamaan menettelyyn muutoin kuin sähköisen asuinpaikkatodistuksen osalta. Ehdotuksella toteutuessaan olisi erityisesti vaikutuksia tilanteissa, joissa Suomessa yleinen verovelvollinen sijoittaja saa osinkotuottoja toiseen EU-valtioon tehdyistä osakesijoituksista.

Asiantuntijakuulemisissa esille nousseita seikkoja

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa direktiiviin suhtauduttiin lähtökohtaisesti myönteisesti, joskin kuultavat nostivat esille useita jatkovalmistelussa huomiota vaativia asioita. Yhtenäistä eurooppalaista asuinpaikkatodistusta koskevien menettelyiden automatisoimista ja standardointia mahdollisimman pitkälle pidettiin hyvänä. Huomiota kiinnitettiin kuitenkin siihen, ettei samalla tulisi hankaloittaa EU:n ulkopuolisten sijoittajien asemaa esimerkiksi eurooppalaiseen sähköiseen asuinpaikkatodistukseen liittyen heidän sijoittaessa eurooppalaisten yhtiöiden osakkeisiin. Kuulemisissa nostettiin myös esille tarve EU:n yhteiselle portaalille sähköistä asuinpaikkatodistusta ja raportointia varten.

Kuulemisissa kritisoitiin sitä, ettei direktiivillä tavoitella yhtenäistä koko EU:n kattavaa mallia, jossa pyritäisiin oikean suuruisen lähdeveron perimiseen jo heti tulosuoritusta maksettaessa, vaan jäsenvaltioilla olisi mahdollisuus soveltaa nopeutettua lähdeveron palautusmenettelyä. Yksityissijoittajan näkökulmasta tuotiin esille, että myös yksinkertaistettu palautusmenettely voi olla tosiasiaassa liian monimutkainen, jotta olisi kannattavaa hakea takaisin verrattain pienistä osingoista perittyä lähdeveroa. Direktiiviehdotuksen mukaan jäsenvaltio voisi päättää, että se mahdollistaa verosopimusetuudet tuloa maksettaessa vain riskittömille sijoittajille. Tältä osin kuulemisissa esitettiin, että riskilliset tilanteet tulisi määritellä direktiivissä mahdollisimman tarkasti.

Eräät kuultavat kritisoivat direktiiviehdotukseen sisältyvää pakollista rekisteröitymistä määriteltyille rahoituksen välittäjille. Ehdotettujen säännösten katsottiin myös paikoin vaativan huomattavaa tarkennusta ja hallinnollisten vaatimusten keventämistä. Tärkeänä pidettiin myös sitä, että direktiivi ei kiristäisi nykyistä kansallista sääntelyä ja että direktiivi tulisi saattaa voimaan EU:ssa yhtenäisenä ilman kansallisia lisäsäännöksiä ja poikkeuksia. Direktiiviehdotuksessa ehdotettua raportointiaikaa pidettiin aivan liian lyhyenä. Lisäksi pidettiin tärkeänä direktiivin voimaantulon lykkäämistä niin, että alan toimijoille jää riittävästi aikaa varautua direktiivin vaatimiin muutoksiin, systeemeihin ja prosesseihin.

Valiokunnan lausunto VaVL 4/2023 vp

Direktiiviehdotus on lähtökohtaisesti kannatettava

Valiokunta kannattaa tavoitetta parantaa lähdeveromenettelyjen toimivuutta ja luotettavuutta ja yhtyy valtioneuvoston kantaan. Direktiiviehdotus on lähtökohtaisesti kannatettava, mutta valiokunta katsoo valioneuvoston kannassa esitetyin tavoin, että ehdotus kaipaa vielä täsmäntämistä ja tarkentamista. Tarve selvittää teknisiä yksityiskohtia direktiivin jatkovalmistelussa on käynyt selvästi ilmi myös valiokunnan asiantuntijakuulemisissa.

Yksittäisten kysymysten osalta valiokunta kiinnittää huomiota riittävään raportointiaikaan. Säilyttäjillä tulisi olla riittävästi aikaa selvittää saannot ja täsmäyttää raporttinsa, jotta jäsenvaltioiden saama tieto olisi luotettava. Kuulemisissa on kiinnitetty huomiota ehdotukseen sisältyvään pakolliseen rekisteröitymiseen tietyille välittäjille. Tältä osin valiokunta toteaa, että Suomen nykyinen malli toimii hyvin vapaaehtoisuuden pohjalta, mutta jäsenvaltioilla voi olla erilaisia tarpeita ja pakollisuus toisi myös Suomessa lisää säilyttäjiä rekisteriin. Valiokunta korostaa, että jatkovalmistelussa tulee myös arvioida ajankohtaa, jolloin direktiiviä sovellettaisiin ensimmäisen kerran. Kaikille toimijoille tulisi antaa kohtuullinen siirtymäaika.

Muuta

Useat kuultavat nostivat esille tosiasiallisen edunsaaja -käsitteen tulkintaan liittyvän epävarmuuden ja esitettiin käsitteen määrittelyä tai ainakin tulkinnan selvittämistä. Tältä osin valiokunta toteaa, että tosiasiallisen edunsaajan käsite liittyy erityisesti kahdenvälisiin verosopimuksiin ja on laajempi kansainväliseen verotukseen liittyvä kysymys. Nyt käsiteltävänä oleva direktiiviehdotus koskee menettelyä lähdeveroa perittäessä. Tosiasiallinen edunsaaja liittyy verosopimusten ai-neelliseen tulkintaan eikä siten voi tulla ratkaistavaksi tässä yhteydessä.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Valtiovarainvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Valiokunnan lausunto VaVL 4/2023 vp

Helsingissä 29.9.2023

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

varapuheenjohtaja Saara Hyrkkö vihr

jäsen Seppo Eskelinen sd

jäsen Janne Heikkinen kok

jäsen Timo Heinonen kok

jäsen Jari Koskela ps

jäsen Aki Lindén sd

jäsen Mika Lintilä kesk

jäsen Joona Räsänen sd

jäsen Hanna Sarkkinen vas

jäsen Sari Sarkomaa kok

jäsen Sami Savio ps

jäsen Ville Valkonen kok

jäsen Pia Viitanen sd

varajäsen Pauli Aalto-Setälä kok

varajäsen Janne Jukkola kok

varajäsen Mikko Lundén ps

varajäsen Lauri Lyly sd

varajäsen Saku Nikkanen sd

varajäsen Jari Ronkainen ps

varajäsen Peter Östman kd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tarja Järvinen